prof. dr hab. Roman Sosnowski

Filolog, italianista, językoznawca. Członek-założyciel *Stowarzyszenia Italianistów Polskich*, członek *Associazione Internazionale dei Professori d'Italiano* (w Zarządzie od 2012 roku), członek *Società Internazionale di Linguistica e Filologia Italiana* (w Zarządzie w latach 2008-2014 oraz od 2022), redaktor naukowy serii wydawniczej *Collectio Fibulae* (wraz z Piotrem Tylusem).

Profesor w Zakładzie Filologii Włoskiej, dyrektor Instytutu Filologii Romańskiej w latach 2012-2016, członek Senatu Uniwersytetu Jagiellońskiego (od roku 2020).
Zainteresowania naukowe: historia języków specjalistycznych włoskiego, język włoski XVI wieku, leksykografia oraz historia gramatyki, humanistyka cyfrowa.
Prowadzi zajęcia z historii języka włoskiego, zajęcia z tłumaczeń specjalistycznych (ekonomia) i z języka biznesu oraz seminaria magisterskie.

Doktorat w 2003, habilitacja w 2011, tytuł profesora w 2019 roku.
Pracownik Uniwersytetu Jagiellońskiego od 1996 roku. W latach 2006-2010 pracował również na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, a w latach 2012-2016 na Uniwersytecie Społecznohumanistycznym SWPS w Warszawie.

Uczestnictwo i kierowanie projektami badawczymi

2002-2008 *VALICO Varietà della Lingua Italiana Corpus Online*; współpraca

2007-2010 *Deiksa przestrzenna we włoskich tekstach teatralnych XVI wieku* (Deissi spaziale nei testi teatrali italiani del XVI secolo); kierownik projektu MNiSW

2008-2011 *The history of the collection of Romance manuscripts in the Berlin Collection at the Jagiellonian Library in Cracow. Manuscripts in French, Italian, Spanish, Portuguese and Catalan. Research project (May, 2008 - April, 2011) carried out by Fibula team*; grant EOG (norweski), wykonawca i koordynator grupy italianistycznej

2010-2014 *RIDIRE. Le risorse dinamiche dell'italiano*; konsultant włoskiego projektu FIRB

2011-2014 *Północnowłoska wersja "Chirurgii" Lanfranca z Mediolanu jako przykład*

dydaktycznej literatury naukowej (edycja krytyczna rękopisu ital. quart. 67 ze zbiorów 'berlinki' w Bibliotece Jagiellońskiej, *studium językowe i historyczne, komentarz i glosariusz)*; kierownik projektu NCN OPUS

2014-2016 *Manoscritti italiani in Polonia*, projekt CNR OVI oraz PAN, Stacja Naukowa w Rzymie; wykonawca.

2014-2019 *Kultura romańska w Polsce (od średniowiecza do końca XVIII wieku) na podstawie kolekcji rękopisów francuskich i włoskich w zbiorach Biblioteki Jagiellońskiej* (http://www.rekopisy-romanskie.filg.uj.edu.pl); kierownik projektu NPRH

2017-2021 *Zagadki matematyczne jako rozrywka elit renesansowych we Florencji. Edycja i studium językowe traktatu Giuochi mathematici autorstwa Piera da Filicaia*; kierownik projektu OPUS NCN

od 2017 *Osservatorio degli Italianismi nel Mondo*, Accademia della Crusca; wykonawca

Komitety redakcyjne i rady naukowe czasopism

Revista Italiano UERJ, Rio de Janeiro, Brazylia
Translatorica & Translata, Uniwersytet Łódzki
Giornale della Storia della Lingua Italiana, Padova

Komitety naukowe serii wydawniczych

Memorie d'inchiostro (seria redagowana przez prof. Ezia Barbieriego, Bonanno editore, Włochy)

Parole diverse (seria redagowana przez prof. Lucindę Sperę, Pacini editore, Włochy)

Lingua italiana e società (seria Edizioni Universitarie Trieste)

Noctes medicae (Warszawski Uniwersytet Medyczny)

Aeclanum (seria poezji współczesnej redagowana przez Eleonorę Rimolo)

Członkostwo w organizacjach i stowarzyszeniach

Società Internazionale di Linguistica e Filologia Italiana (SILFI), z siedzibą w Rzymie, w latach 2008-2014 członek Zarządu.

Associazione Internazionale di Professori d'Italianio AIPI), z siedzibą w Brukseli, od 2014 w Komitecie Zarządzającym.
Associazione per la Storia della Lingua Italiana.
Stowarzyszenie Italianistów Polskich.

Osiągnięcia dydaktyczne

Promotor trzech ukończonych doktoratów (Luca Palmarini 2016, Anna Dyda 2018, Desy Masieri 2021)

Recenzent w 4 postępowaniach habilitacyjnych (Sylwia Skuza, Aleksandra Pronińska, Beata Spieralska-Kasprzyk, Marta Kaliska), 2 razy członek komisji habilitacyjnej. Recenzent 7 rozpraw doktorskich (Izabela Szantyka, Przemysław Dębowiak, Daniel Słapek, Joanna Ozimska, Maciej Durkiewicz, Valentina Nieri, Dorota Sieroń).

Wybrane przedsięwzięcia popularnonaukowe

Italiano e oltre – stworzenie i utrzymywanie bazy danych czasopisma *Italiano e oltre*
Italianismi gastronomici – wyciąg ze słownika italianizmów w polszczyźnie przygotowywanego wraz z prof. Widłakiem został wykorzystany w prezentacji Włoch podczas EXPO 2015 w Mediolanie (projekt *Oltre pizza e spaghetti*).

Współpraca z wydawnictwem Ha!art w zakresie wydania książki Tondellego *Altri libertini* (Kraków 2012). Kierowanie procesem tłumaczenia (wykonanego przez ówczesne studentki italianistyki z Koła naukowego), redakcją i procesem wydawniczym (w tym pozyskanie praw autorskich).
Udział w transmisji radiowej *La lingua batte* na antenie włoskiego Radio 3 Rai.
3 słowniki włosko-polskie, polsko-włoskie - wydawnictwa Zielona Sowa i KWN; udział w opracowaniu *Uniwersalnego słownika polsko-włoskiego* - wydawnictwo REA, rozmówki włoskie w kilku różnych wersjach – wydawnictwa Zielona Sowa, Videograf II, Femis, opracowanie rozmówek włoskich dołączanych do gazet codziennych – projekty zrealizowane wspólnie z Barbarą Sosnowską.
Leksykalne ćwiczenia do nauki włoskiego (z Karoliną Brach) http://www2.filg.uj.edu.pl/~romansos/hotpot/101viaggi/inizio.htm (oraz płyta CD)

Prowadzenie kanału youtube i strony na facebooku pt. *Historia języka włoskiego* (wspólnie z Barbarą Sosnowską).

Nagrody

Pięciokrotnie nagrodzony przez Rektora UJ za osiągnięcia naukowe, dwukrotnie za działalność organizacyjną.

Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Promotor 10 licencjatów i 34 magisteriów. Recenzent kilkudziesięciu prac magisterskich i licencjackich.

W latach 2012-2016 dyrektor Instytut Filologii Romańskiej.

W latach 2019-2021 prodziekan ds. badań naukowych i rozwoju Wydziału Filologicznego.

Doświadczenia zawodowe poza akademią

Wdrożenie EDI (Electronic Data Interchange) u polskich dostawców Fiata (lata 1995-1997)

Współzałożyciel (2000), współpracownik (2000-2012), a następnie członek Zarządu firmy IT Solint-Eniac (2011-2012)

Certyfikat IBM w zakresie systemów i-series (w latach 2004-2010)

Prezes Zarządu firmy Femis Sp. z o.o. (lata 2005-2009)

Hobby

Bieganie: kilkanaście maratonów, wiele półmaratonów, dyszek i biegów górskich. Najlepszy wynik: 2.58.42 w maratonie uzyskany w Dreźnie (2019).

Ważniejsze publikacje (książki)

1. *Origini della lingua dell'economia in Italia (dal XIII al XVI secolo)*, Milano, Franco Angeli Editore 2006 [w serii: Lingua, traduzione, didattica pod red. Anny Cardinaletti], s. 160.
2. *Deissi spaziale nei testi teatrali italiani del XVI secolo*, Kraków, Wydawnictwo UJ 2010.

3. Roman Sosnowski**,** Piotr Tylus**,** *Co mówią stare rękopisy,* Collectio Fibulae I, Kraków, 2010 (183 strony)
4. *Manoscritti italiani della collezione berlinese nella Biblioteca Jagellonica di Cracovia, (sec. XIII-XVI)*, Kraków, Wydział Filologiczny UJ 2012; con la collaborazione di J. Miszalska e di M. Bartkowiak-Lerch, 241 s.
5. *Volgarizzamento della* Chirurgia parva *di Lanfranco da Milano nel manoscritto Ital. quart. 67 della collezione berlinese, conservato nella Biblioteca Jagellonica di Cracovia*, Kraków, Wydział Filologiczny UJ 2014, 262 s.
6. *Manoscritti italiani della Biblioteca Jagellonica di Cracovia dalle origini al XVIII secolo*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2019 (215 s.)
7. Pietro Bembo, *Stance* (tłumaczenie, wydanie krytyczne, opracowanie naukowe) – wspólnie z Barbarą Sosnowską i Martą Wojtkowską-Maksymik, 2019 (92 s.)

Publikacje na stronie Academia.edu

Publikacje w Repozytorium Uniwersytetu Jagiellońskiego

Ważniejsze publikacje (artykuły i rozdziały)

1. *Modi di arricchimento lessicale nel linguaggio informatico italiano*, w: L'italiano oltre frontiera. Atti del convegno internazionale d'italianistica, Firenze, Cesati Editore 2000, str. 359-369.
2. *Alcune osservazioni sulla influenza dell'italiano bancario e contabile sulle altre lingue europee (XIV -XVII secolo),* w: S. Widłak (pod red.), *Lingua e Letteratura italiana dentro e fuori la penisola*, Kraków, Wyd. UJ 2003, str. 485-492.
3. *Lingua dell'economia sulla stampa e alla televisione,* w: *Tradizione & innovazione. Il parlato: teoria – corpora – linguistica dei corpora. Atti del VI convegno SILFI*, Firenze, Cesati Editore 2005, s. 527-536.
4. *Il dizionario italiano-polacco di Erazm Rykaczewski. Alcuni cenni sulla presenza dell'italiano in Polonia nel XIX secolo*, w: Revista de italianística n. IX, São Paulo 2005, str. 173-183.
5. *Un dizionario bilingue italiano e polacco per uso scolastico* w: E. Corino, C. Marello, C. Onesti (pod red.) *Proceedings XII Euralex International Congress*, Alessandria, Edizioni

dell'Orso 2006, str. 463-470.

6. *The Question of Italian Etymology of Polish* pion *'plumb (line)'*, w: SEC 12 (2007), str. 139-151.
7. *Kilka uwag o poezji Katullusa w przekładzie Grzegorza Franczaka,* w: Przekładaniec 18-19 (2008) str. 104-112.
8. *Wolne oprogramowanie dla tłumacza - mit czy rzeczywistość,* w: Rocznik przekładoznawczy. Studia nad teorią, praktyką i dydaktyką przekładu. 3/4 (2007/2008), str. 197-210.
9. Transplantazione, *ovvero distrattori per apprendenti polacchi nell'ambito della morfologia derivativa*, w: C. Marello, E. Corino (a cura di), *VALICO. Studi di linguistica e didattica*, Perugia 2009, Guerra, str. 209-216.
10. *Appunti sulla sintassi contrastiva nelle grammatiche italiane all'estero. Esempio polacco*, w: Angela Ferrari et al. (eds.), *Sintassi storica e sincronica dell'italiano. Subordinazione, coordinazione, giustapposizione. Atti SILFI 2008*. Firenze, Cesati 2009, vol. III, str.1571-1582.
11. *Errori dovuti a interferenze negli scritti degli apprendenti polacchi (livello intermedio e avanzato). Ricerca corpus based*, w: Romanica Cracoviensia 10/2010, str. 237-258.
12. *Remarks on the language of Chirurgia parva of Lanfranco of Milan in the manuscript Ital. Quart. 67*, Studia Linguistica Universitatis Iagellonicae Cracoviensis 130/3, 2013, s. 297-308.
13. *Translation and Popularization: Sources for the History of Italian Medicine of the Middle Ages in the Berlin Collection of the Jagiellonian Library in* Krakow, Manuscripta 58 (1), s. 74-127, 2014. (Brepols Publishers).
14. *Manoscritti romanzi della Biblioteca Jagellonica e problematiche di edizione digitale*, Studia Scientifica Facultatis Paedagogicae. vol. 15, fasc. 2, s. 164-175, 2016.
15. *Nobilitazione come scelta traduttiva. Il caso di* Tre metri sopra il cielo *di Federico Moccia nella traduzione polacca.* Translatorica & Translata 1
16. *Autore-volgarizzatore-copista ovvero la moltiplicazione delle varianti. Il 'Tesoro dei poveri' nei due manoscritti berlinesi conservati a Cracovia (Ital. Fol. 158 e Ital. Quart. 52)*, w: La variazione nell'italiano e nella sua storia. Varietà e varianti linguistiche e testuali, Firenze, Cesati 2012, s. 255-264.
17. *Place deixis in the 16th century grammars of Italy*, w: *Deixis and Pronouns in Romance Languages,* Kirsten Kragh, Jan Lindschouw (pod red.), s. 254-271, Amsterdam-New York

2013, John Benjamins Publishing.

18. *Frequenza e oltre. Alcune forze in gioco nell'etimologia e nella morfologia del verbo andare* w: *Linguistique romane et linguistique indo-européenne* w: *Mélanges offerts à Witold Mańczak à l'occasion de son 90e anniversaire*, 381-389, Kraków 2014 (PAU).
19. *Tra Firenze e Borgo San Sepolcro. Una ricognizione sulla lingua del testo inedito di Giuochi mathematici di Piero da Filicaia*, w: *Percorsi linguistici tra Italia e Polonia. Studi di linguistica italiana offerti a Stanisław Widłak*, 55-63, Firenze 2014, Cesati Editore.
20. *I manoscritti italiani nella "raccolta berlinese" della Biblioteca Jagellonica di Cracovia*, w: Atti dell'Accademia Polacca 2012-2013, 3, s. 55-68, Roma 2014 (współautor z Jadwigą Miszalską).
21. *I deittici spaziali tra il testo e la messa in scena delle opere teatrali*, w: *Dal manoscritto al web: canali e modalità di trasmissione dell'italiano: tecniche, materiali e usi nella storia della lingua*, tom 1, 357–368, Firenze 2014, Franco Cesati.
22. *Perché tradurre? Volgarizzatori dei testi medici nel medioevo e loro motivazioni* w: *Perché scrivere? Motivazioni, scelte, risultati*, Francesco Bianco, Juri Špička (red.), Firenze, Cesati Editore, 2017.
23. *Zagadki matematyczne z Florencji w rękopisie z początku XVI wieku*, [w:] M. Pawłowska, T. Wysłobocki (eds.), *Dawne literatury romańskie: w świecie tolerancji i nietolerancji, zagadek i tajemnic,* Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych Universitas, 2018, pp. 217–226.
24. *Bruno di Longobucco nell'Ital. Quart. 62 della Biblioteca Jagellonica di Cracovia*, [w:] R. Sosnowski, G. Vaccaro (eds.), *Volgarizzamenti: il futuro del passato,* Firenze : Franco Cesati Editore, 2018, pp. 91–101.
25. *Ma l'uovo era veramente di Colombo? L'attestazione dell'aneddoto nel manoscritto di Piero da Filicaia dell'inizio del Cinquecento*, [w:] *Cuadernos de Filología Italiana* 26: 167–80, 2019 (z L. Palmarinim)
26. *Geometria in un trattato di giochi matematici dell'inizio del Cinquecento*, [w:] *Romanica Cracoviensia* 19/4, 2019 (z L. Palmarinim)

Słowniki, podręczniki i tłumaczenia

1. *Komputer w pracy tłumacza. Praktyczny poradnik* [z Marcinem Ecksteinem], Kraków, Tertium 2004 [w serii: Język a komunikacja], s. 110.

2. *L'italiano per tutti. Rozmówki na prawie każdą okazję* [z Danilo Rosso i Barbarą Sosnowską], Katowice, Videograf 2001, s. 212 oraz *L'italiano per tutti. Włoskie rozmówki i nie tylko* [z Danilo Rosso i Barbarą Sosnowską], Kraków, Femis 2005 (II wyd. poprawione), s. 222.

3. *Kieszonkowy słownik włosko-polski, polsko-włoski* [z Barbarą Sosnowską], Kraków, Zielona Sowa 2005, s. 640 (opracowanie haseł w połowie oraz opracowanie dodatków). II wydanie poprawione w Krakowskim Wydawnictwie Naukowym, 2008, s. 692.

4. *Rozmówki włoskie* [z Barbarą Sosnowską], Kraków, Zielona Sowa 2005, s. 232. II wydanie poprawione w Krakowskim Wydawnictwie Naukowym, 2008, s. 218.

5. *Metodo diretto. Libro 1* [z Iwoną Kaźmierczak i Cateriną Squillace], Cieszyn, Longpress 2006, s. 149.

6. *Podręczny słownik włosko-polski, polsko-włoski* [z Barbarą Sosnowską i Edytą Nawrot], Kraków, Zielona Sowa 2007, s. 838 (opracowanie haseł w jednej trzeciej a także opracowanie dodatków gramatycznych i leksykalnych).

7. *Słownik informatyczny włosko-polski, polsko-włoski* [z Joanną Rotocką i Anną Klimkiewicz], Kraków, Femis 2007, s. 232 (opracowanie haseł w jednej trzeciej oraz opracowanie wstępu i opracowanie redakcyjne).

8. *101 viaggi nel lessico italiano. Ćwiczenia włoskie dla początkujących i średniozaawansowanych* [z Karoliną Brach], Kraków, Femis 2007, płyta multimedialna zawierająca ponad 100 oryginalnych ćwiczeń.

9. *Słownik polsko-włoski* [praca zbiorowa pod red. Marii Podrackiej], Warszawa-Bologna, Rea-Zanichelli 2008, s. 1663. Opracowane strony: 909-1099.